

Citiți lecția din manual: *Studiu de caz: Traian Popovici*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Studiu de caz: Traian Popovici

1. „Avocatul celor urgisiți”

- Traian Popovici, avocat și primar al orașului Cernăuți, a fost prima personalitate din România căreia Israelul, prin Institutul Yad Vashem, i-a acordat post-mortem titlul de „*Drept între popoare*” (1969), pentru salvarea a 20.000 de evrei în perioada Holocaustului;
- 17 octombrie 1892 - s-a născut Traian Popovici în satul Rușii-Mănăstioara, comuna Udești, în Ducatul Bucovinei (Imperiul Austro-Ungar), fiul lui Ioan Popovici, preot, și al Eufrosinei;
- 1903-1911 - tânărul Popovici a urmat cursurile Gimnaziului Superior Greco-oriental din Suceava (actualul Colegiu Național „*Ștefan cel Mare*” din Suceava);
- 1911-1914 - Traian a urmat cursurile Facultății de Drept din cadrul Universității din Cernăuți ⇒ ca urmare a izbucnirii Primului Război Mondial, a trecut granița în România și s-a înrolat voluntar în armată, fiind activ în perioada implicării statului român în prima conflagrație mondială (1916-1918);
- 1919 - Traian Popovici a absolvit Facultatea de Drept din cadrul Universității din Cernăuți și a obținut ulterior titlul științific de Doctor în Drept ⇒ 1919-1940 - Traian a lucrat ca avocat în Baroul din Cernăuți, ocupându-se de numeroase cazuri sociale („*avocatul celor urgisiți*”), precum cel al elevului de origine evreiască David Falik (1926), asasinat de studentul legionar Nicolae Totu;
- 1920-1921 - după război, Traian s-a stabilit la Chișinău, unde a activat ca secretar al „*Casei Noastre*”, o organizație care s-a ocupat cu împrumutarea țărănilor din Basarabia;
- 1926-1927 - Popovici a devenit prefect al județului Câmpulung;
- 1932-1935 - avocatul Traian Popovici a devenit liderul filialei din Câmpulung Moldovenesc a P.N.A. (Partidul Național Agrar), un partid de extremă-dreapta condus de Octavian Goga;
- 1935-1938 - după fuziunea P.N.A. cu L.A.N.C. (Liga Apărării Național-Creștine), condus de Alexandru C. Cuza, și formarea P.N.C. (Partidul Național-Creștin), Popovici a condus filialele partidului de extremă-dreapta, germanofil și antisemit, din Câmpulung Moldovenesc și Cernăuți;
- 28 iunie 1940-1 august 1941 - după ocuparea Bucovinei de Nord de către sovietici, Traian s-a refugiat la București, unde și-a continuat activitatea de avocat.

2. „Drept între popoare”

- 1941 - după eliberarea Bucovinei de Nord de sub stăpânirea sovietică, Ion Antonescu i-a propus lui Popovici să devină primar al orașului Cernăuți;
- 1 august-18 decembrie 1941 - Popovici a fost trimis la Cernăuți în calitate „*prim-ajutor de primar*”, iar după câteva zile a fost investit în funcția de primar;
- 10 octombrie 1941 - guvernatorul militar al Bucovinei, general Corneliu Calotescu, a decis ca toți evreii din Cernăuți să fie deportați și a înființat un ghetou cu 50.000 de evrei;
- primarul Traian Popovici s-a opus deportărilor, argumentând că evreii sunt „*indispensabili vieții economice din oraș*”, și a reușit să obțină o derogare de la Antonescu în baza căreia 20.000 de evrei au fost salvați de la deportarea în lagărele din Transnistria (au fost întocmite 179 de liste - „*autorizații Calotescu*” - cu 16.569 de persoane, la care s-au adăugat 3120 de evrei care au primit „*autorizații Popovici*”), iar cei care nu au putut primi aceste documente (30.000) au fost deportați;
- 18 decembrie 1941 - ca urmare a denunțurilor legate de autorizațiile emise pentru evrei, după patru luni și jumătate de mandat, Popovici a fost eliberat din funcție și înlocuit cu Dimitrie Galeș;
- 1941-1945 - după demiterea din funcția de primar, Popovici a activat ca avocat în Cernăuți;
- 1945 - refugiat în România, Popovici a publicat volumul de memorii *Spovedanii*, în care a descris tragedia evreilor din Cernăuți;
- 4 iunie 1946 - moartea lui Traian Popovici și înmormântarea sa în curtea bisericii din satul Colacu din comuna Fundu Moldovei (județul Suceava).

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

https://www.youtube.com/watch?v=Zxgb9Do_kho

<https://www.youtube.com/watch?v=xbiMyYzNZwQ>

Fișă de lucru: Studiu de caz: Traian Popovici

Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

„Incontestabil că măsura deportării evreilor în Transnistria a fost și rămâne un act necugetat de conducătorul statului, mareșalul Antonescu, un act neomenos, brutal și sălbatic, care a zguduit adânc ființa neamului nostru, un act care a dezlănțuit cele mai urâte instincte în om: ura și lăcomia. (...) În ce mă privește, dacă m-am învrednicit de această tărie de a nu ceda curentului, de a mă împotrivi lui, de a fi stăpân pe voința mea, de a înfrunța pe cei mari, de a fi cu un cuvânt om, nu e meritul meu. E meritul tuturor generațiilor de preoți din care mă trag și care m-au învățat ce e iubirea de oameni, e meritul tuturor profesorilor de la liceul din Suceava, care m-au crescut în lumina frumoaselor virtuți ale clasicismului și mi-au plămădit sufletul la căldura umanității, care neobosită cizelează pe om și-l diferențiază de brută.”

(Traian Popovici, *Spovedania*)

1. Cine se face vinovat de măsura deportării evreilor?
2. Cui datorează Traian Popovici curajul de a înfrunța autoritățile momentului în sprijinul evreilor?
3. Imaginați-vă că sunteți consilierul primarului Traian Popovici și îi propuneți acestuia un cod de conduită interculturală (set de principii, reguli și valori menite să ghideze comportamentul în cadrul interacțiunilor dintre persoane din medii culturale diferite) la nivelul comunității din Cernăuți. Prezentați-vă ideile într-un text de minim jumătate de pagină A4.

BIBLIOGRAFIE:

1. Boşcodeală, Felicia Elena, Ciobanu, Loredana, Şerban, Nicolae, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Booklet, Bucureşti, 2024.
2. Waldman, Felicia, Tudorancea, Anca, Cioflâncă, Adrian, Iancu, Carol, Radu, Adriana, Romandaş, Bogdan-Florin, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Corint Logistic, Bucureşti, 2024.
3. Florian, Alexandru (coordonator), Boboc, Daniel, Drăguşin, Nicolae, Matei, Petre, Petrescu, Florin, Stan, Gabriel, Stanciu, Măriuca, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 2024.
4. Soare, Aurel Constantin, Săvuţă, Irina Ema, Rados, Maria, Căplescu, Iuliana Maria, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Litera, Bucureşti, 2024.
5. Florea, Cosmin-Ionuţ, Stan, Viorica, Țigău, Dragoş Lucian, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Sigma, Bucureşti, 2024.
6. Comisia Internaţională pentru Studierea Holocaustului în România, *Raport final*, Editura Polirom, Iaşi, 2005.
7. Ioanid, Radu, *Holocaustul în România*, Editura Polirom, Iaşi, 2019.
8. Centrul pentru Studierea Istoriei Evreilor din România „Wilhelm Filderman”, *Izvoare şi mărturii. Evreii din România între anii 1940-1944*, Editura Hasefer, Bucureşti, 1993-1998.

